

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — 16 kor.
 Félév évre — 8 .
 Helyben hátsón kordva:
 Egész évre — 20 kor.
 Félév évre — 10 .
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Félév évre — 12 .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétvége és
 szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszadátol
 vagy megvásárolja az elvett anyagot.

Hirdetések és hirdetések a
 kiadóhivatalban intézendők.

Árnyékos szombat délután 3 óráig.

NAGYVÁRAD, május 8.

Előre! Hová?

A tudományos élet is olyan, mint a társadalmi. Vannak hitbizományosai, kiknek feje felett már a bölcsőben ott lebegnek az akadémiai nagy díjak, mint bizonyos Damokles felett a kard. Vannak napszámosai, kik arcuk verejtékével dolgoznak — másnak. Vannak szenáljai, kik transzportot üznek en gros s a tiszta közlekedési vállalatokkal babérokat szereznek. Vannak koldusai, kik a reklám alamizsnáján nőnek »névvé« s végre vannak a tudománynak szegény legényei, kik kapálni nem tudnak, koldulni szégyelnek, de fokossal állnak az uton és foszlogatják azokat, kiktől van mit elszedni.

És sajtóságos, de a tudomány szegény legényét is bizonyos romantika veszi körül.

Milyen bátor, milyen eredeti, kissé vad zseni, de érdekes. Ilyen a kritika nálunk.

A tudomány Bakony erdejében, a felburjánzott sajtóban huzódnak meg ezek a modern szegény legények. Revolverrel vagy fokossal cserélik fel a pennát s mindenkitől ragadnak, a ki kezük közé kerül s elvesznek minden elvehető.

Hit, kegyelet, hazafias tradíció, átértett tudás, kiforrott morális érzék, a mult érdemei, mind szabad prédává lesz köztük.

Gondolom néha megutálják ezek magukat s nem egy — baltája nyelére támaszkodva mondja, — miért is adtam fejem tilalmas dologra. De hát élni kell s egyébbhez nem értenek. Pusztításuk már óriási. Irodalmunk pornografikussá lett, színészetünkben hazafiság helyett ledérség van, guny tárgya a szent s jaj annak, ki érezni tud a vallás, a hazafiság, a költészet szent szabályai szerint s ezt nyilvánítani meri.

Hiszem, hogy kellő erdőirtás után megfogynak e szegény legények, de addig is ne utánozzuk őket s ne adja azt a szint egy jogtanár, mintha ő is közéjük akarna állni. Hisz Somló ur fegyvert nyújt nekik.

Somló dr. ur! Komolyan hiszi ön, hogy a társadalmi fejlődés osztályharc alakjában folyik le, vagy hogy ez egyáltalán fejlődés lehet? Hisz ön, hogy nem jó az a 172. §, mely tiltja az osztály, nemzetiségi, felekezeti gyűlést való izgatást épp úgy, mint a tulajdon és házasság elleni izgatást? Mit ért ön az ódság lenézett etikája alatt?

Hisz ön, hogy a mult eo ipso elmaradottság, tudatlanság, alacsonyosság a jelenhez képest; hisz ön, hogy most hatványozott az emberek boldogsága?

Komolyan mondja dr. ur, hogy az irodalomtörténet irodalmi handlé, régi lomnak, dicsőség zengés?

Hisz ön, hogy miniszteri ellenjegyzés mellett olyan dolgokat tanítanak már az iskolákban, a melyek már nem igazak?

Komolyan nem hisz ön dr. ur etikai fix pontokra?

Nem ismerem dr. urat személyesen, de cikkeiből ítélve erősebb a hangja, mint a tüdeje s ez biztos jele a sorvadásnak.

Ilyen nagy hang mellett oly kevés argumentum a tudás tuberkulózisára vall.

No hogy a papokon is végig üt a tanár ur, az természetes. Ezt írja:

Mindeddig pedig még nem is szólottam a borzasztóságoknak arról a legborzasztóbbikáról, hogy az oktatás elég jelentékeny részben oly papok kezében van, a kik minden új igazság fényét csak több ezer éves tanítások prizmáján megtörve engedik tanítványaik szemébe jutni.

Érdekes nyilatkozat egy kir. katolikus akadémia tanárától abban a városban, melynek egyháztörténete a haza történetének legfontosabb s legszebb része.

Nagyságos tanár ur csakis mint katolikus jutott mostani kenyerébe. Én ilyen viszonyok közt nem irnék ilyen cikket, vagy nem fogadtam volna el ezt a kenyeret, mert nem menne le a torkomon az a falat, melyet kénytelen volnék előbb meggázolni. P—y.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—6 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A pillanat hőse.

Charles Carey t.án angolból.

(Vége.)

— Ne utasíts el Simon, — kérlette a riporter. — Azt mondja a világ, hogy mi mindketten halottak vagyunk. Azt mondják, hogyha én nem iszom, ma első publicistája lehetnék az országnak. — Cynikusan fölnevetett. — Mutass meg, hogy még élünk. Eltűnt, én és te. Mi meg tudjuk mutatni, Simon, te szóval, én tollal . . .

Volt az arczán valami sajtószerű kifejezés, ami az ügyvéd emlékébe idézte a régi éber, hatalmas Farellt, akinek tolla erősebb volt a közvélemény ítéletében, mint a bírói pálcza a bíróságoknál. Hirtelen egy ötlet kapta meg.

— Mennyi idő alatt tudsz kijózanodni, Farell?

— Józan vagyok, akár egy bíró, — mondotta az, próbálkozván a teste egyensúlyát megtartani.

— Tudom, tudom, de én józanabbnak akarlak látni, mint a legtöbb bírót. Itt van öt dollár — de nem azért, hogy elidd! Itt van egy jegy az én szállodá hoz, kapsz vacsorát és fürdőt. Jöjj vissza aztán józanul és tisztán nyolcz órákor, megkapod, amit akarsz. Igaz!

melyik lapnak dolgozol most? — kérdezte az ajtó felé indulót.

— Egyiknél sem rendszeren, — szégyenkezett Farell. — Megkérdeztem dróton a nagyobbakat s minden pillanatban várom a választ. Nincs kétség, mindegyik elfogadja a dolgot a te neveddel.

Mazára hagyatva, Thrall odaült az íróasztala elé. Lassan, meggondoltan kezdett írni; — hisz évek, hosszú évek óta ez volt az első eset, hogy politikáról irt a közönség számára. Mind jobban és jobban belemelegedett a témába, amelynek mestere volt.

Soha jobb munkát nem végzett. Az alkotó tekintélyével kezelte a kérdést érvei sziporkázták a szellemet és tudást. Az érvek konzekvenciáját megdönthetetlen biztonsággal állította a közönség elé.

Régi dolgok s régi alakok emlékei zsi-bongtak körülötte. Oh, itt egy érv, amit Burton úgy ellenzett, vajjon mit fog szólni hozzá holnap? . . . Igaz, Burton meghalt már hét év előtt . . . Swearingennek ez soha sem tetszett, ő már a szenátorságig emelkedett, vajjon . . . oh, sohasem volt fontos alak . . . Emitt egy argumentum, amit annyiszor vitattak meg Fairfaxal együtt, de ő? — igaz, most az ország nagykövete.

Egyik ívet a másik után írta, keze és agya a legtökéletesebb egyetértésben dolgozott, mikor Farell belépett.

— Epen jókor, fiu! — kiáltotta feléje szinte jókedvűen, — öt perc alatt készen va-

gyok. — Majd hirtelen a Farell dult, kétségbeesett arczára tekintve, ijedten folytatta:

— Mi az, mi bajod van?

Az öt-hat összegyűrt táviratlapot dobott elébe. A kért lapok táviratai voltak dermesztő stereotyp válaszszal: »az interview-ra nincs szükség.« Sőt az egyik szerkesztő nem állotta megkérdezni: »Ki az a Thrall?« . . . Farell alétan sülyedt egy székbe.

— Azt hiszem, csakugyan halottak vagyunk. Nem ismer bennünket senki! . . .

Thrall nem felelt. Ez az egy pár pillanat a sokat szenvedett emberből aggastyánt csinált. Az cza gyűrött volt és sötét, termete meggyörnyedt.

— Ugy ült ott csendben, szóval mind a két férfi, mintha a sors kezének rettenetes sulya alatt soha többé fölállni sem tudna.

Kopogtattak az ajtón. A távirat-kihordó fiu lépett be s egy táviratot nyújtott át az ügyvédnek. A fiától jött, aki értesítette, hogy a football versenyt megnyerték. »Gratulálj — végződött a sürgöny — ön vagyok a pillanat hőse!«

Thrall mintegy villanyos ütésre, dörölyten emelkedett fel székéből.

— Ide nézz, Farell! — kiáltotta — végtére is a fiának van sikere. Győzött! O a pillanat hőse!

— Az ön neve Farell? — vágott közbe a távirat-kihordó. Ha az, van egy sürgönyöm az ön számára is.

Farell ideges sietséggel tépte fel a táviratot. A legnagyobb new-yorki lap szerkesztőjétől jött.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, május 8.

Elnök: Apponyi Albert gróf.

Az irományok előterjesztése után

Elnök: Jelenti, hogy a napirend első tárgya a miniszterelnök határozati javaslata a kvótabizottság kiküldése iránt.

A kvótabizottság.

Kossuth Ferencz: Felveti azt a kérdést, hogy miért nem akadályozta meg a pártja a kvótadeputáció megválasztását, miért nem vesz részt a választásban és miért nem vesz részt működésében. A pártnak kétségtelenül módjában volna meggátolni igen hosszú ideig a kvótabizottság megválasztását. Függetlenségi szempontból ez igazolt lenne és talán ellenzéki szempontból is jogosult, mert ezek a kormányt, mely nem felel meg hivatásának, kétségtelenül nagyon kellemetlen helyzetbe juttatnák. Erre a kormány rászolgált, mert az országot belekergette az ex-lex-be. A függetlenségi párt azonban, mely most a tételes törvényeket védelmezi, morális köteleességet érez arra, hogy egy tételes törvény érvényességét ne gátolja. A kvótabizottság megválasztásában és működésében pártja azért nem vesz részt, mert az közös intézmény és így ellenkezik a függetlenségi párt elveivel.

Kifogásolja azt is, hogy a kvótadeputáció nem az 1867. XII. t.-cz. szellemében működik és kifogásolja azt is, hogy immár négy éve királyi döntés állapítja meg a kvóta arányát. (Helyeslés és a szélsőbalon.)

Eötvös Károly: Csatlakozik Kossuth felfogásához. Azokhoz az igazságokhoz, melyek abban rejlenek. A határozati javaslatot, melyet a kormányelnök benyújtott, nem fogadja el. Cél-talan intézkedés ez ezidőszert a törvénytelen állapotban, de cél-talan azért is, mert négy év óta nem tölti be célját. De veszélyes is a deputáció megválasztása, mert arról tesz tannaságot, hogy a helyzetet világosan felfogni képesek nem vagyunk. (Helyeslés a szélsőbalon.) Ha a korona tanácsosa volna, akkor sohasem hozná a királyt oly helyzetbe, hogy az alkotmányt átélje, soha oly helyzetbe, hogy döntő szavát érvényesítenie kelljen. (Helyeslés a szélsőbalon.)

A kormány úgy látszik oda törekedik, hogy a koronát abszolút hatalommal ruházza fel. Kinai császárt akarnak belőle csinálni? Száz

törvényünk van arra, hogy a király az adót nem állapíthatja meg, de még az önként felajánlottakat sem fogadhatja el. (Ugy van! a szélsőbalon.) Hogy a magyar kettős fejedelmi hatalommal szemben megtudta védeni szabadságának, alkotmányának romját, ez életrevalóságot példázza. Az összes kinevezési jogokat átruházták a királyra, a hadsereget rábízták a királyra, szóval a királyt gazdaggá, a nemzetet szegényre tették. (Taps a szélsőbalon.) Az ellenzék mindaddig, míg a hadseregben nemzeti irányt nem tapasztal, addig egyetlenegy ujját sem szavaz meg neki. (Taps a szélsőbalon.) A hadsereg fekete zászlaja alá magyar vért többé nem adunk. (Zajos éljenzés a szélsőbalon.)

Foglalkozik Andrassy gróf losonci levelével, amely fájdalmat okozott neki, mert férfiatlan volt. Szomorú szerep az, amikor a nemzetet szemben állunk. Nyomat sem látjuk, hogy a korona tisztelné érzelmeinket. (Ugy van! a szélsőbalon.) Ha ilyen kiváló emberek cselekednek így, hogy cselekedjenek a többiek?

Mért kell elpusztulni annyira nagy magyar hazafinak az osztrák szolgálatban, idegen érdekekben. Miért várja t. miniszterelnök ur ezt az időt. Kinek tisztítja a miniszterelnök ur a nemzetet? A nemzet jogos küzdelmében miért nem áll a nemzet mellé, és lenne annak tanácsadója. — A nemzetet hálára köteleznék, de a mostani politikája, se lent, se fent visszhangra nem fognak találni.

A magyar viszonyok szörnyű képet mutatnak, a magyar nemzetnek rendelkezésére alig pár száz szolgabíró, meg a képviselőháznak kellene állani. A királytól kinevezett tisztviselők pedig 52.000-en vannak.

A nemzet ellentámasztási képességét ily körülmények között fokozni kell és ezért én a kvótabizottság megválasztásához hozzá nem járlok. (Lelkes éljenzés, szónokot számosan üdvözlik.)

Pozsgay Miklós személyes kérdésben kijelenti, hogy van olyan legény, mint Vészi József és tudása is annyi.

Rakovszky István: Ugy van!

Vészi személyes kérdésben kijelenti, hogy nevelésének tartja az ellenzék köréből hangoztatott kifejezéseket, melyek így szöletak: Vészi, Andrassy különben magyarazzák a törvényeket, mint Deák.

Ez az összehasonlat épp oly neveléses, mintha azt mondanám, hogy Pozsgay, Lengyel és Papp Zoltán épp oly férfiak most, mint annak idején Kossuth, Helffy, Irányi. (Ugy

van! jobbról. A függetlenségi párt Vészi kijelentése miatt zajong és Vészi rendreutasítását követelik.)

Elnök: Kijelenti, miután Vészi felszólalásának nem volt sértő intenciója, rendreutasításának helye nincs.

Széll válasza.

Széll Kálmán: Felel Kossuth Ferencz és Eötvös Károly felszólalására. Miről van most szó. Arról, hogy a törvényben előírt kvótabizottság kiküldessék. Bármily ellenérve is lehet valakinek ezzel szemben, az nem kifogásolható, hogy a törvény teljesítettik. Érdekes, hogy Kossuth azt mondta, hogy nem akadályozza meg pártja, csak ellenzi a kvótabizottság megválasztását.

Jellemző a mai helyzetre, hogy ezt már már külön hangsúlyozni kell. A fölhatalmazási javaslat is elég lett volna, ha ellenzik s meg nem akadályozzák. A bizalmatlanság indoklására elég lett volna egy pár ülés. Azt mondja Eötvös, azért folyik a harc, hogy nem akarnak több magyar fiút adni katonának a német nyelvű fekete-sárga zászlós hadseregbe. A mi pedig a zászlót illeti, azt válaszolja, hogy többször ígéretet tett, hogy a jelvénykérdés rendezve lesz. (Zaj.)

Gabányi Miklós: A miniszterelnök fölment.

Ivánka Oszkár fölugrik és kiáltja: Gabányi azt mondta: a miniszterelnök fölment, tessék rendreutasítani. (Viharos felkiáltások jobbról: Rendre!)

Elnök: Majd a gyorsírói jegyzetektől meggyőződöm, van-e elnöki beavatkozásra szükség.

Széll Kálmán: Az illető nem mert hangozni szólan, menjünk tovább. Részletesen foglalkozik Kossuth és Eötvös beszédével, s bizonyítja, hogy a kvótabizottság kiküldése törvényes és szükséges. A királyi döntésre felhozott kifogások nem állnak meg. (Helyeslés a jobbaldalon.)

Gabányi Miklós kijelenti, hogy ő közbeszólást nem használt.

Elnök az ügyet elintézettnak jelenti ki.

Lengyel Zoltán: Személyes kérdésben felel Vészi Józsefnek.

Elnök: A lefolyt dolgokról véleménye az, hogy az egész félreértésen alapul. A közbeszólásokban sértő tendencia nem volt. És örködni fog a felett, hogy ilyen ne is történjék. (Helyeslés.)

Papp Zoltán: Vészivel szemben kijelenti, nevelése tiltja, hogy a Vészi szavaira reflektáljon.

Elnök: Az ülést 10 perczre felfüggeszti. Szünet.

»Küldjön a vasárnapi számba 5000 szót football-játszó, fiatal Thrallról. Gyermeksége, pályája és trainingje. Képet, ha van.«

Farell megrendült . . . Az előbbi pillanatok kétségbeesése után egy nem várt remény. Hisz ez a rövid, szűkszavú távirat oly sokat jelenthet neki. Beküldeni egy általános érdekű tudósítást, rehabilitálhatja a régi hírlapírót s alkalmat adhat neki újra emelkedni.

Arca ideges volt; szemei könybe borultak.

— Hát nem kétségbeesett ez? . . . De végre is, te megsegítettél, Simon. Ha a te interviewed miatt nem telegrafálok jobbra-balra, az ördögnek sem jutottam volna eszébe.

A hírlapírók hirtelen visszatért erélyével elővette a noteszt, s mosolyogva fordult az ügyvédhez:

— Beszélj, a fiadról, öreg! . . .

. . . Es az apa beszélt. Egy teljes órán keresztül hozogatta elő a fiu gyermekkori csinjeit, melyek amikor történtek, bosszantották; melyek eddig csak a fiu haszontalanságát bizonyították előtte; s amelyek most, hogy a fiu győzött, mind följegyzésre érdemes dolgokká váltak s mind a fiu életrevalóságának előrevetett árnyai voltak. Aprólékos dolgokat szinezett ki apai büszkeséggel nagy esetekké; és amíg beszélt, valami meleg, ragaszkodó szeretet lopódzott észrevétlenül a szívébe a fiu iránt, aki maga volt a siker.

Mikor befejezte, Farell értelmetlenül bámult rá.

— Megfoghatatlan! Ugy látszik, jobban örültsz a fiad győzelmének, mintha magad újra

a fölszínre jutottál volna. Miért vagy ilyen megelégedett?

— Hát nem látod? — kiáltotta Thrall. — Hiszen az én fiam a pillanat hőse! Gondold meg.

— Igen, de csak football-hős, — felelte amaz kicsinylőleg, — míg te egy pillanatban az Egyesült-Államok elnökségét tartottad a kezeid között.

— Yes, de én elejtettem a győzelmet, a fiu pedig megmarkolta! És itt a különbség. Siker és siker, — az egyedüli dolog a világon, aminek értéke van. Látod, a fiu sikere érzeti talán először velem azt, hogy én az apja vagyok. És ez érzet boldogítóbb, mintha huszszor egymás után elnökké választanának.

Farell hitetlenül, elgondolkodva rázta a fejét.

— Nem értem, igazán nem értem! . . .

— Nem, mert soha sem voltál hős, soha sem voltál apa! — szánakozott rajta az ügyvéd, összegyűjtögetve az íróasztalán szétszórt lapokat, amelyekre immár semmi szükség sincsen.

— Mit akarsz ezekkel csinálni? — kérdezte Farell kíváncsian.

— Ezekkel? Well, — tagolta a szavakat Thrall lemondó, de fájdalom nélkül való mosolylyal, — elküldöm a fiamnak mint próbászónoklatot . . .

Az ex-lexről az Ügyvédek Lapja.

Erdekes közjogi fejtegetést, nem politikait, közöl az Ügyvédek Lapja. A szigorúan jogi fejtegetésből idézzük a következő részt:

A kormány, melynek kötelessége az ország ügyeit intézni mindaddig, míg a kötelessége alól az uralkodó föl nem mentette, a kormányzás szempontjából a végszükség állapotába jutott. abba az állapotba, melyben a »más módon el nem hárlható, közvetlen veszélytől való megmentés végett« — mint a büntetőtörvénykönyv 80. szakasza mondja — követ el az állam életének érdekében mindent, a mit erre a fennforgó körülmények közt szükségesnek és célravezetőnek vall, még akkor is, ha az eljárás a törvény betűjével ellenkezik, hiszen a végszükség állapotát éppen az jellemzi, hogy abban törvény alapján szabad, mert kell, törvényellenességet elkövetni.

Ha így fogjuk föl a költségvetés nélküli való kormányzás állapotát — és azt hisszük, hogy pártszempontoktól menten, csakis így lehet és szabad azt értelmezni — akkor egyúttal megkaptuk a választ arra a sokat és legyünk őszinték — fölötté naivul vitatott kérdésre, vajjon ismeri-e a magyar alkotmány a szükségrendeletet vagy sem? Hiszen a szükségjogot épen az jellemzi, hogy semmiféle módon előre nem látott helyzetben áll elő és hogy nem kodifikált jogszabály alapján, hanem a

tényleg főnforgó körülmények figyelembe vételével kell az ország ügyeit intézni.

Avagy nem történhetik-e meg rendes parlamenti viszony közepette, hogy az országgyűlés például járvány következtében nem működhetik és ebből az okból áll elő a maihoz hasonló állapot? vagy nem képzelhető-e, hogy az országgyűlés öt éves megbízatásának lejártá után, mielőtt még az új országgyűlés összeültt és törvényhozó működését megkezdhetné volna, háborút üzennek nekünk, az ellenség az országba hatol és a kormány a haza megmentése végett — az országgyűlés utólagos jóváhagyása föltételével — a maga felelősségére teszi meg a szükséges intézkedéseket és bocsátja a hadügyi kormány rendelkezésére a szükséges pénzeszegeket?

Kinek jutna eszébe ilyenkor azt mondani, hogy az ellenség tegyen a mit akar, a míg az új országgyűlés meg nem alakult és alkotmányos uton meg nem szavazta a szükséges anyagi eszközöket, semmit sem szabad a kormánynak tennie a hazát fenyegető veszély elhárítására — alkotmányos utnak tekintve, magától értődően, a tárgyalásoknak a házszabályok szigorú megtartásával bármily hosszúra nyújtását is. A szükségjoghhoz, a szükségrendelet kihocsátásának jogosságához tehát nem kell tételes jogszabály. Az állam főtartásának szüksége és kötelessége írja elő a kormánynak magatartását, az alkotmány biztosítékát pedig ilyen esetben az képezi, hogy a miniszterek az 1848. évi III. t.-cz. 32. szakasza értelmében feleletre vonathatnak.

UJDONSAGOK.

Nagyvárad-Püspökfürdő-Féliczfürdő.

		Személyvonat							
Nagyvárad-Vásártér	érk.	7.20	9.31	11.42	2.08	4.37	6.28	8.54	
V.-Velenceze	érk.	7.34	9.47	11.58	2.24	4.53	6.44	9.10	
Rontó	érk.	8.02	10.14	—	2.93	5.09	7.11	9.29	
Püspökfürdő	érk.	8.07	10.19	—	2.44	5.14	7.14	9.34	
Féliczfürdő	érk.	8.24	10.37	—	2.58	5.31	7.18	9.51	

Féliczfürdő-Püspökfürdő-Nagyvárad.

		Személyvonat							
Féliczfürdő	ind.	8.30	10.42	—	3.—	5.34	7.20	9.53	
Rontó	>	8.37	10.49	—	3.05	5.41	7.25	10.00	
Püsp. fürdő	ind.	8.48	11.00	—	3.11	5.51	7.31	—	
V.-Velenceze	érk.	9.04	11.16	—	3.27	6.07	7.47	10.12	
Nagyvárad-Vásártér	>	9.22	11.34	12.16	3.45	6.24	18.05	10.30	

Az indulási és érkezési adatok közép-európai időre vonatkoznak. Az esteli 6 órától reggeli 5.59 perzig terjedő idő fekete számokkal van jelölve.

TAJEKOZTATO.

Május 17. Szabómunkások majálisa a Karger-féle vendéglőben.

Május 23. Jogász majálisa a Püspökfürdőben.

* **Schlauch** utódja az Akadémiában. Várad nagy püspöke, Istenben boldogult **Schlauch** bibornok igazgatósági tagja volt a Magyar tudományos Akadémiának. Helyét most töltötte be az Akadémia nagygyűlése, mely tegnap **Szogyény-Marich** László, berlini nagykövetet választotta új igazgató-tagnak.

* A kózkórház csatornája. Lukács György (Kőfaragó)-utca háztulajdonosai kérték, hogy házaikat mellécsatornával összeköthessék az uttesten végigfutó kózkórházi csatornával, amely Biharvármegye tulajdona. A vármegye hajlandó ezt a kérelmet teljesíteni, ha a háztulajdonosok hozzájárulnak a csatorna fenntartásához: az egyes háztulajdonosokkal azonban nem tárgyal, hanem csak a várossal. Egy vegyes bizottság kiküldését javasolja a vármegye, amelybe a maga részéről dr. **Wallner** Ödön m. főügyész, dr. **Fráter** Imre kórházi igazg. főorvost és **Varró** Domokos kir. főmérnököt küldötte ki. A tárgyalás helyét és idejét a város állapítja meg.

* **A város múlt évi vámbevétele.** Nagyvárad város múlt évi vámbevétele tegnap került a vámok kezelésére felügyelő bizottság elé. Az elmúlt év bevétele, összehasonlítva az előző 1901. évi vámbevételekkel, a következő eredményt mutatják:

	1902.		1901.	
	több,	kevesebb	több,	kevesebb
Kövezet, vásárvám és vásártéri hely-pénz	177,323 k. 52 f.	176,028 k. 82 f.	177,323 k. 52 f.	176,028 k. 82 f.
lóvásártér	9,987 k. 20 f.	12,290 k. 60 f.	9,987 k. 20 f.	12,290 k. 60 f.
marhavásártér	14,246 k. 90 f.	16,054 k. 20 f.	14,246 k. 90 f.	16,054 k. 20 f.
sertésvásártér	5,327 k. 38 f.	6,061 k. 70 f.	5,327 k. 38 f.	6,061 k. 70 f.
vasuti kövezetvám	60,045 k. 90 f.	58,715 k. 38 f.	60,045 k. 90 f.	58,715 k. 38 f.
vashidak	19,433 k. 20 f.	19,615 k. 56 f.	19,433 k. 20 f.	19,615 k. 56 f.
Összesen:	286,364 k. 26 f.	286,364 k. 10 f.	286,364 k. 26 f.	286,364 k. 10 f.

tehát végeredményében 2402 korona 16 fillérrel kevesebb volt a város vámbevétele 1902-ben, mint 1901-ben. Ezt a körülményt meg is indokolja a bizottság. A vámoknál és a vásártéri vámoknál azért csökkent a bevétel, mert a forgalom csökkent, a zárlat és más okból, de hogy csak 1294 korona itt a csökkenés, az abból magyarázható ki, hogy a visszaélések megszűntek. Ugyanennek tulajdonítható az is, hogy a ló-, marha- és sertésvásártereken, a kétségtelenül kisebb forgalom dacára a bevétel emelkedett. Az tehát kétségtelen, hogy ez-ekre menő haszna van a városnak a vámkezelés körül éveken át folytatott harczból.

* **Csakugyan elesett-e?** A törvényszék poros aktái között egy régi időkből való, meghatározó kép elevenedik meg. A dolog úgy áll, hogy **Mészáros** Sára és társai derecskei lakosok kérelmet adtak be a bírósághoz **Mészáros** Sándor halottnyilvánítsa iránt. Az elhunyt vagyonában ugyanis nem részesülhetnek az örökösök addig, míg a halottnyilvánítsat hivatalosan nem mondták ki. **Mészáros** Sándor 1882-ben született s husz éves korában Bem apó zászlója alatt küzdött az oroszok ellen. Eleb n maradt bajtársai azt állítják, hogy Petőfivel együtt a segesvári csatateren esett el **Mészáros** is. A törvényszék most hivatalosan felszólítja az eltűntet, hogy hollétét egy év alatt, a halottnyilvánítsat hatánapjáig jelentse be. — Ellen esetben „csakugyan elesett.” Az eltűnt ügygondnokául ügyvédet neveztek ki.

* **Ütik egymást a város javára.** A kövezők veszekednek s ezen a réven a város olcsóbban jut a kövezéshez. Ez ellensúlyozása annak, amit a kartellek folytán ráfizetett egyik-másik dologra. Az elmúlt évben **Engel** Ignác volt Nagyvárad város kövezője, de újkör **Perlesz** József vállalkozó olcsóbb ajánlatával elűtötte a munkálatokat **Engel**től, bár ez utóbbi érdekében egész a miniszterig került az ügy. **Engel** Ignác azonban nem akar legyőzött lenni. Tegnap ajánlatot adott be a városhoz, amelyben hivatkozik arra, hogy a **Perleszszel** kötött szerződés értelmében a város a 10,000 korona értéken felüli kövezési munkát árlejtés útján másnak is kiadhatja. Ilyen munkálatokra ajánlatot tesz és pedig a gránitkő méterét, ha a követ a

város adja, 64 fillérért hajlandó elkészíteni s ez összegben benne van a munkadíj és a szükséges homok; a körözkő burkolás méterjét pedig kő és homok hozzáadásával 84 fillérért készíti. Ajánlatát árlejtés esetére is fenntartja. Most pedig éppenséggel lesznek a városnál ilyen nagyobb kövezési munkák.

* **Miniszteri köszönet Biharvármegye közönségének.** A honvédelmi miniszter Biharvármegye közönségéhez leiratot intézett, melyben a megye közönségének a magyar katonai nevelés ügye és a honvédségi intézmény iránt tanúsított azon hazafias áldozatkészségeért, melylyel a Ludovika akadémián vármegyénk bőkezű alapítványt tett, bárdányi gróf **Buttler** János emlékére emelt szobor költségéhez hozzájárult, teljes elismerését és legőszintébb köszönetét fejezi ki.

* **A Városliget érdekében.** A szőlősgazdák a kutház mellett a Városliget végében levő területre gyűjtik össze a trágyát s az a meleg beálltával az egész környéket ellepi illatával. A városi hatóság közegészségügyi tekintetéből eltiltotta a trágya további lerakását erre a helyre. Dr. **Molnár** Imre, a hegyi választmány elnöke a tanács ezen tilalma ellen előterjesztést tett a városhoz, amelyben ezen intézkedést a szőlősgazdáknak rendkívül károsnak tartja. Szerinte csak ideiglenes lerakóhelyül használják a gazdák ezen területet. Ettől ne tiltsa el őket a város, hanem felügyelet alatt tartsa s csak a nélkülözhetlenül szükséges lerakásokat engedje meg. — Teljes mértékben elismerjük, hogy a szőlősgazdákat minden eszközzel segíteni kell, hogy nehéz és igazán áldozatkész munkájukban megtalálják a megfelelő ellenszolgáltatást, de ez a terület semmiképen sem alkalmas trágyalerakó helyül. Egy nagy forgalmu út és a liget mellett nem lehet trágyadombot létesíteni és tűrni. Tessék a szőlősgazdák részére más alkalmas helyet kijelölni, ahol nem állanak fenn ezek a viszonyok.

* **Véres bíróválasztás Arad megyében.** A csendőrség és a felizgatott nép összetűzéséről érkezik hír Arad megyéből. Seprősn, egy kis arad megyei oláh falu bíróválasztásán történt a véres eset, melynek mozgatója és oka a szociálisták lázítása. Az eset előzményei a következők: Seprősn a multkori bíróválasztáson **Perv** Flórián nevű oláh gazda került a bírói székbe. A megyei törvényhatósági bizottság azonban formai okokból megsemmisítette ezt a választást és így újabb küzdelemben volt részü a seprősieknak. **Perv** Flóriánnal szemben **Matye** Józsefet jelölték, sőt fenyegetőztek is, hogy fölrobbantják a községházát, ha **Matyet** nem kandidálják. **Matye** hazug ígéretekkel csábította magához a népet. Azzal ámitotta őket, hogy ha bíró lesz, fölcsítja köztük az urak birtokait. Ez a félrevezetett tömeg a végsőig elszáncva állott aztán **Matye** József mellé. **Csukay** Gyula kisjenői főszolgabíró névtelen aláírású leveleket kapott; tegnap egy ilyen levélben arra hívta föl egy seprősi oláh paraszt, hogy eszközöljön ki nekik mihamarabb legalább annyit a földbirtokosoknál, hogy harmados tengerit adjanak nekik, mert különben föllázadnak és kilakoltatják őket. Ilyen előzmények után a közigazgatási hatóság éppugy, mint Seprős lako sága érthető izgalommal nézett a választás elé. Csütörtökön, május 7-én történt meg a választás óriás izgalom között s a szociálista **Matye** József bukásával végződött, mert **Perv** Flóriánt a régi bíró 6 szótöbbséggel ismét bíróvá választották. Erre a szociálista párt elégedetlenségében fenyegetőzni kezdett, úgy hogy a csendőrök közbelépése vált szükségessé. Az egyik csendőrt a nép megtámadta. Ennek a csendőrnek védelmére az őrsvezető tüzet vezetett. Nyolcz puskalövés dördült el és öt halott és számos sebesült bukkott a földre. Az áldozatok nevei: Szűts Péter, Szűts Vaszilie, Turkuicz Juon, Velics Jozsif, Toma Péter. A legtöbbjük nő; egyiknek-másiknak gyermekei is vannak. A sebesültek közül néhánynak súlyosabb az állapota; sőt Csipos

Mihály és Szűcs Tódor halállal vívódnak. A többi kisebb sebesülthöz nem mernek orvost hívni s így ezekről a hatóságnak nincsenek pontosan adatai. Azt a három halottat, akik az utcán estek el, lakásukra szállították. Késő éjjeli jelentés szerint, a két súlyosan sebesült, Csipos Mihály és Szűcs Tódor szintén kiszünetelt. A tömeg szétfutott; de az izgalom a helységben oly nagy, hogy Aradról egy század katonaságot kellett kiküldeni. A vizsgálatot megindították.

* Az olasz lakosok megsarczolása. Nagyváradon megvan az a bölcs szokás, bár minden törvényes alap nélkül, hogy az olasz lakosoknak meg kell fizetni a piacon vásárolt fa vagy más áru után a hidvámot, ha az eladó szekerén viteti haza. Ez ellen azzal érvelnek, hogy az eladó vidékinek kell a vámost megfizetni, holott tudvalevő, hogy ezt az eladó mindig a vevővel fizetteti meg. Erre kelletne módot találni, hogy a város ezen anomáliát megszüntesse, anélkül, hogy alkalmat adna a visszaélésekre. Ez vezette a vámmellenőrző bizottságot arra, hogy tanulmányozza, miként nem lehetne-e a hidvám szedését akként módosítani, hogy csak azon állatok és fogatok után fizessenek hidvámot, amelyek Olasziból mennek át a Körözsön, viszont pedig szabad legyen az átkelés. Ez azonban csak a város érzékeny károsodásával és így is csak az igazság rovására volna keresztülvihető, mert ezáltal a kolozsvári, belényesi és aradi uton behajtott s a vasutállomásra vitt állatok után nem kapna a város egy fillér hidvámot sem. Ez pedig képtelenség. Így az egész eszmét elvetették.

* A »Duna-ünnepély« már az egész főváros képét kezdi átalakítani. A két Dunaparton száz meg száz munkás rakja fel a sok kilométernyi hosszú zsinórokra, póznákra, csillogokra és koronákra a kivilági áshoz szükséges színes tüveglámpákat. A lánchíd is a fehér lámpák ezreiből kap díszet, a mely az ünnepély estéjén tündéri szép fényvonalakká alakítja át a lánchíd hatalmas íveit. A Gellérthegyén is nagyon mutatkoznak a tűzijáték előkészületei. Hatalmas póznák és állványok emelkednek a kioszk és citadella közötti lejtőn. Ezek szolgálnak majd az óriási tűzijáték műtárgyainhoz alkalmas keretül. Az óbudai hajókikötőben pedig ezer és ezer lámpa várja, hogy felrakják a sétahajózásban résztvevő gőzösök és csavargőzösök árbóczaíra és fedélzeteire. A rendezőbizottság a Margitsziget területén lefolyó kerti ünnepséget buzgó fáradozással igyekszik minél nagyobb szerűbbé tenni. A budapesti dalos egyletek szövetségének szíveségéből óriási dalárda hangversenyek majd a felső szigeten. A sziget különböző pontjain a buffet-sátrak körül cigánybandák játszanak. Az első szigeten pedig óriási katonai zenekar szórakoztatja a közönséget. A közönség tömegesen vásárolja a belépőjegyeket az ünnepélyre. A rendezőbizottság a közönség kényelme szempontjából úgy intézkedett, hogy a fővárosi százhusz és a kilencszáz vidéki elárúsító helyen egészen az ünnepélyt megelőző napig legyenek jegyek kaphatók. Tudatja a rendezőbizottság azt is, hogy a Petőfi-téren és az Eötvös-téren levő tribünökön még számos igen jó hely áll a közönség rendelkezésére. A máv. menetjegyirodája az ünnepélyre külön lakásirodát szervezett. Több ezer kényelmes és olcsó lakás áll a vidéki közönség rendelkezésére. Akik lakást akarnak rendelni, már most megtehetik azt. Egyszerű levélbeli felszólításra a máv. menetjegyirodája (Vigadó-tér 1.) mindenkinek alkalmas lakást tart fenn.

* Ellített francia premontreiek. Nem mindennapi törvényszéki tárgyalás volt a napokban Nantesban. Az egész premontrei társház a vádlottak padjára került, a miért ellenszegültek a bírósági pecsétek jogtalan föltevésének. A tárgyalás óriási tüntetésekre adott alkalmat; mikor a premontreiek a bírósághoz vonultak, az utcán a legtöbb kereskedő az

elvonulás idejére gyász jeléül bezárta üzletét s a szerzeteseket 4—5000 fnyi tömeg kísérte a törvényszékhez. A bíróság sem mert oly bárbáru eljáráni velük szemben, mint a szabadkőműves kormány remélte: mindössze 50 frank pénzbüntetésre ítélték. Visszatértükben a kísértő tömeg már közel 10.000-re szaporodott; az ablakokból mindentitt kendőket lengettek feljüket s virágokat hintettek utjukra. A Saint Clément-utcán lovas csendőrök próbálták útját állani a tömegnek, de az óriási sokaság rövidesen elnyomta őket s valóságos diadalmenetben kísérte a derék rendtagokat vissza kólostorukba.

* Névváltoztatás. Kiskoru Kohn Márton oláhgyepesi illetőségű nagyváradai kereskedelmi iskolai növendék vezetéknevét »Kerics«-re változtatta.

* Az ásványvizek megadóztatása. Említettük, hogy a városi tanács a szikvizadó házikézelésével egyidejűleg az ásványvizeket is meg akarja adóztatni Nagyváradon. Rimler Károly polgármester tegnap a polgármesteri hivatalba magához kérte az ásványvizeket áruoló nagykereskedőket, hogy tőlük az ásványviz megadóztatásáról véleményt kérjen. Mint értesültünk, a kereskedők szerint az új adónem behozatala semmi nehézségbe nem ütközik, ha a város nem akarja magas, pl. 5 és 10 filléres tételekkel sújtani az ásványviz fogyasztását. A szikvizadó kezelő szabályrendeletet már akként dolgozták át, hogy abban az ásványviz megadóztatása is belefoglaltatik. A városi tanács ma, szombaton délelőtt 11 órakor rendkívüli tanácsülésben veszi tárgyalás alá a szabályrendeletet, hogy azt még a május havi közgyűlés elé terjeszthesse.

* Jó tanács. Mindazoknak, kik pázsitot akarnak létesíteni, ajánljuk, hogy szerezzék be Mauthner Ödön csász. és kir. udvari magkereskedéséből Budapesten a »Sétateri« vagy a »Margitszigeti« fűmagkeveréket. Ezeket már 29 éve szállítja Mauthner Budapest és a Margitsziget oly bámulatra méltó és gyönyörű sétaterei részére. 158.

EGYESÜLETEK.

Felolvasás a jogászegyletben. Dr. Plopu György kir. ítélőtáblai bír. ur ma d. u. 5 órakor fogja folytatni a mult szombaton megkezdett e című előadását: »A jog filozófiája és kritikai méltatása a fejlődési elv alapján.« Ezen előadásra, mely a törvényszéki palota első emeleti tanácstermében fog megtartatni, a Jogászegylet tagjait meghívom. A Jogászegylet vendégeket is szívesen lát. Rítóók Zsigmond elnök.

Igazságszolgáltatás.

Hamis eskü.

A nagyváradai törvényszéken a mult évben válopert indított Sternberg Lázár fűgyivásárhelyi fakereskedő Matye Flore ellen egy 560 koro áról szóló váltó miatt. A pör folyamán Matye Flore esküt tett arra, hogy nem írta alá a váltót, noha szemtanuk esküvel bizonyították az ellenkezőt.

Igy tehát a kir. ügyészség bünpört indított Matye Flore ellen hamis eskü címén.

Tegnap került tárgyalásra ez ügy a törvényszék büntető tanácsa előtt.

A tárgyalás folyamán a váltóper anyagából és a tanuk vallomásaiból beigazolódott, hogy Matye Flore valóban hamisan esküdt meg a váltóper tárgyalásán.

Korn Lajos vádbeszéde után Stokker József enyhítő körülményekül hozta fel Matye

Flore védelmére, hogy nem a maga elhatározásából esküdt meg a törvényszéken, de mert ez nem nyert bizonyítást, a büntető tanács 6 havi börtönnel sújtotta Matye Floret. Ügyész és védő feleltek.

A fonógépek. Ismeretes dolog, hogy a mult év nyarán, mikor kipattant a fonógépek ügye, a »Magyar Szó« élshangu támadást intézett Györffy Gyula képviselő ellen, mire a »Magyarság« válaszolt. Ez a válasz azonban oly dolgokat mondott el Szerényi miniszteri tanácsos ellen, amelyek valódiságuk esetén a min. tanácsos állását tarthatatlanná tennék. Szerényi József tehát sajtópörrel támadta meg a lapot, amely Gondos Sándort nevezte meg a cikk írójának. Ezt a sajtópört tegnap tárgyalta a budapesti esküdtbíró Zsitvay Leó kuriai bíró elnökele alatt. A közvédat dr. Magyar István királyi ügyész képviseli, a vádlottat dr. Balogh Nep. János védi.

Zsitvay elnök a tárgyalás megkezdésekor jelentette, hogy a beidézt tanuk közül Láng Lajos kereskedelmi miniszter, Hegedüs Sándor és báró Daniel Ernő volt kereskedelmi miniszterek reggel 9 órakor jelentkeztek az elnöknel s délig kérték halasztást a tanukihallgatásra. A védő bejelentette, hogy Engel Kálmán tanunak a kihallgatásától eláll, mert halotta, hogy rákbetegségben szenved.

A vádlott, Gondos Sándor elmondja az általános kérdések után, hogy nem érzi magát vétkesnek, mert amikor a cikkeket írta, a székely-akció szolgálatában állott. Hanem ő írta a két cikket, részint a lapokban megjelent és Szerényi által meg nem czáfolt vádak alapján, részint pedig a székely-akció információi alapján!

Elnök: Kik a székely-akció vezető emberei?

— Erre a kérdésre nem vagyok hajlandó felelni.

Elnök: Személyes tapasztalatai nem voltak azokról a dolgokról, amiket írt?

— De igen. Szerényi urral gyakran személyesen is érintkeztem. Amit róla írtam, az jogos kritikája az ügynek.

Elnök: Ön tehát azt állítja, hogy közérdekből írta a cikkeket?

— Ugy van, közérdekből.

A valódiság bizonyítását dr. Magyar István ügyész nem kéri, mert véleménye szerint a bizonyítékok alapjául szolgáló iratok, amelyeket a miniszteriumból és a járásbírószágtól beértek, régi keletű dolgokra vehetnek csak világot s nem fontosak ebben. A védő azonban kéri a bizonyítás elrendelését s kiterjesztését az összes beidézt tanukra.

Délben a bíróság visszavonult tanácskozni.

TANUGY.

A női keresk. tanfolyam.

A miniszter intézkedéséhez képest a női kereskedelmi tanfolyam további szervezését és fenntartását évről-évre kell elhatározni és azt felterjeszteni a miniszterhez. Ozv. Rechné-Bauer Zsófia, a nagyváradai női kereskedelmi tanfolyam igazgatónője, a miniszteri rendeletre hivatkozva, kéri Nagyvárad városát, hogy a szép eredménnyel működő női kereskedelmi tanfolyamot a jövő tanévben is szervezze és tartsa fenn s ez irányban hozandó határozatát a kívánt időben terjessze fel a miniszterhez.

MULATSAG.

Szabómunkások majálisa. A magyarországi szabómunkások és munkások nagyváradai szakegylete saját könyvtára gyarapítására folyó hó 17-én a Karger-féle vendéglő összes termeiben világpostával egybekötött majális rendez. Kezdeté este fél 8 órakor. Belépti-dj: Csaldjegy 2 kor. 40 fill. Személyjegy 1 kor.

SPORT.

Lövészet megnyitása és királylövészet.

A nagyváradi Polgári Lövészegylet az idei lövészetet 1903. évi május hó 18-án nyitja meg.

A lövészet kezdődik délután 2 órakor, tart alkonyatig, a legmélyebb lövés biztosítja a Lövészkirály címet.

Díjak vannak kitzve közép- és körlövészekre.

Tekeverseny arany és ezüst díjakkal.

Hét órakor díjak kiosztása.

Este 8 órakor társasvacsora a »Nemzeti szálloda« minta-éttermében az »Echerolles-serleg« szokásos megünneplésével.

NYILTTER.

Kerthelyiség
megnyitás.

Van szerencsénk a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a

„Bazár“ vendéglő
kerthelyiségét,

melyet a legmagasabb igényeknek megfelelően rendeztünk be,

ma, folyó hó 9-én

a 37-ik gyalogezred zenekara közreműködésével ünnepélyesen megnyitjuk.

A tisztelt közönség szives látogatását kérve
tisztfelel

SZAUER és DOLGOS.

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR.

Szombat: Bob herceg.

Vasárnap: d. u. Trilby, este: Bob herceg.

Bob-láz. A mi kis pajkos Bob-urfiuk nyomán is virág fakad ám már. Hízkelőd, édes nótáival, megvesztegető pajzanságával belopódzott már mi közibénk is a Bob-láz s most már ellenálhatatlanul terjed; illatba, virágba fürdetve a kis királyfit.

Tegnap olyan forró ováció fogadta *Haller* Irmát, hogy még a híres Zsazsa is büszke lehetne rá. A színes illatos virágos a parányi kis divát majd nem könnyekre fakasztotta, később pedig annyira fokozta kedvét, hogy tett eddigi sikereit is.

Fokozza ezt a sikert, amelyet a többi szereplők teremtenek Bob urfi köré, s így most már mi is számíthatunk, hogy elérjük nálunk is a 40° ot a Bob-láz.

Katalin helyett Trilby. Részint az állandó operett-esték miatt, részint pedig azért, mert *Haller* Irma minden este játszik s így fárasztó volna számára *Germain* szerepe, az igazgatóság Katalin helyett *Trilbyt* tűzte ki holnap délutánra. A vasárnap délutáni közönség jó cserét csinált a *Keszler*-pár művészetétől fölújult s nagy sikert ért darabban s bizonyos, hogy *Trilby* nagy közönséget fog vonzani.

Bob herceg — Parlagi Kornélia.

Ma, szombaton este új Bob herceget látunk. A híres darab czimszerepét *Haller* Irmától *Par-*

lagi Kornélia vette át. *Parlagi* Kornélia játssza Bobot holnap, vasárnap is. Annie szerepét viszont *Haller* Irma vette át.

A Csepürágók fölújítása. Az új színházulatról még a szezon hátralevő idején föl fogja újítani a *Csepürágók* operettét, melynek sikeréhez hasonlóra talán csak a Bob hercegnek van kilátása. A négy vezető szerepét *Parlagi* Kornélia, T. Pogány Janka, Horváth Kálmán és Békefi Lajos, a lovászgyerek szerepét *Agnelly* Irén fogja játszani.

Rákóczy-ünnep a Szigligeti színházban. Holnap, vasárnap este a *Bob herceg* előadását megelőzően *Rákóczy* fejedelem emlékének hódol a színház. *Keszler* Ede egy hatalmas 1711-ből származó, »Bujdosó Rákóczy« című népballadát fog elszavalni.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 227.

Pótbéret 15 sz.

Ma szombaton, 1903. május 9-én:

BOB HERCEG.

Operette.

SZEMÉLYEK:

A királynő — — — —	T. Pogány Janka
György herceg, a fia (Bob herceg) — — — —	Parlagi Kornélia
Victória, hercegnő — — — —	Agnelly Irén
Lord Lancaster, gárda kapitány	Békefi Lajos
Pomponius, a herceg nevelője	Bécefi Gyula
Hopmester — — — —	Szathmáry Árpád
Tom bátya — — — —	Perényi József
Plumpudding, borbély — — — —	Horvát Kálmán
Annie, Tom leánya — — — —	Haller Irma
Testőrhadnagy — — — —	Deésy Alfréd
Tánczmester — — — —	Sziklai Miklós

HELYARAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsölye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr., Tamlászek, 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3 órától előre válthatók.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap vasárnap, május 10-én:

Délután 3 órakor fél helyárrakkal:

TRILBY.

Színmű.

Este 7¹/₂ órakor rendes helyárrakkal:

Bob herceg.

Operette.

000 REGÉNY CSARNOK. 000

Tűzzel-vassal.

Ira: Sienkiewicz Henrik.

254

Miután egy ideig a *Lasowa* mentén haladtak a folyó árja ellen, hosszabb pihenőt tartottak *Sarogradban*, ahol nagy csapat kozákokat találtak. A *Burlaj* emberei voltak és közöttük ösmertek is bukkantak, *Kuna* kapitányra, akit *Jampolban*, a *Burlaj* lakomáján ösmertek meg. A derék kapitány ugyan kissé érthetetlennek találta, hogy miért nem *Brazlavon*, *Rajgradon* és *Skviren* át mennek *Kievbe*, de azért nem gyanakodott rájuk. Különben is *Szagloba* elhitette vele, hogy a tatároktól való féltőkben váasztották ezt az utat, mert azt hallották, hogy a khán csordája fölkerelkedett a *Dnyeper* mellől. *Kunra*

őszintén elmondotta nekik, hogy ő az indulása hozott a csapatoknak parancsot, s hogy nem-sokára maga *Burlaj* is megérkezik a *Jampoli* kozáksággal s a tatárokkal együtt előreyomul. *Chmielnickij*től ugyanis követek jöttek, akik a háboru megkezdését jelentették és azt a parancsot hozták, hogy az összes csapatok *Volhyniába* gyülekezzenek. *Burlaj* már ugys készült, hogy *Barba* indul csak éppen a tatárok megérkezésére várt még, mert *Bar* környékén rosszul állott a lázadók ügye. A királyiak csufosan elpáholták ott *Landskron* vezetésével a fölkelőket, sőt magát a várost is bevették és erős őrséggel rakták meg a várat.

Néhány ezer kozák hagyta ott a fogát, s érettek akart megfizetni *Burlaj*, legalább is a város visszavételével. *Kuna* azt is elmondotta, hogy aligha valószínűleg meg ezt a szándékát, mert a *Chmielnickij* parancsa szerint előbb *Volhyniába* kell menni, ha csak a tatárok nem erőszakoskodnak és nem akarnak *Barban* zsákmányt ejteni.

Szagloba másnap aggódva szólott *Wolodyjovskij*hez.

— No *Mihály*, mi szépen megjártuk! Elő-tünk van már *Bar*, másodsor is oda rejthet-nők *Helenát*, de nem bizom abban az átkozott fészekben! A váraink sem érnek sokat, hiszen a lázadóknak mindenütt több az ágyujok, mint a királyiaknak! *Veszedelem* készül itt körülöt-tünk, csak annyit mondok!

— Dehogyan is készül! Már a nyakunkban is van a *veszedelem*! *Burlaj* és a tatárok! Csak érjen be minket az a kozák, majd meg-orrontja a csalafinságunkat, ha látja, hogy nem *Kiewbe* mentünk, hanem éppen ellenkező irányba!

— No hiszen, majd utbaigazítana *ökölme*. Hogy találna meg mielőbb a pokolba vezető legegyszerűbb utat! Addig is azonban kös-sünk véd és dacszövetséget, *Mihály* öcsém! A csöcseléket majd ellátom én, megvédelek téged, sose félj, de a tatárokkal már csak majd te végezz!

— Ugyancsak jól választottál! Persze a könnyebb végít fognád meg a dolognak! A csöcselék magafajtájának néz, attól ugyan nem esik bántódásunk! Hanem a tatárok! Szégyen a futás, de hasznos! Fatunk kell előlök és pedig minél gyorsabban, hogy körül ne kerítsenek! A lovaink, hála az Istennek, jók és erősek, ut-közben majd veszünk egy-két váltást is hozzá-jok, hogy pihenhesenek is néha-néha!

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A képviselőházból.

Budapest, május 8. (Saját tud. táv.) *Buzáth* Ferencz a néppárt nevében tiltakozik a magasabb kvóta emelés ellen.

Az interpellációk során *Buzáth* Ferencz a ki- és bevándorlási törvények életbe léptetésére vonatkozólag interpellál. Mire *Szell* Kálmán azt feleli, hogy már folynak ez irányban a munkálatok s rövid idő múlva elkészülnek vele.

Molnár Akos a székelyhidi kanyaró járvány ügyében interpellál

Szell Kálmán igéri, ha tényeknek igazolódna az ismert vádak, szigoruan fog eljárni s megindítja vizsgálatot.

A Kölcsey-Hymnus a Ludovikán.

Budapest, május 8. (Saját tud. táv.) A *Ludovika* kertjében ma leplezték le a *Ludovika* egyik alapítójának *Buttler* Jánosnak az ércz szobrát. A leplezési aktus nagy ünnepség között történt, melynek folyamán báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter lelkes hazafias beszédet intézett az ifjúsághoz s beszédét e sza-

vakkal fejezte be: *most pedig áthatva Kőlcsey koszorús költőnk magasztos himnuszától, egyesülünk ez imában a hazáért. Isten áldd meg a magyart!*

Erre a zenekar rázendített a Kőlcsey himnuszára, amit a jelen lévő katonai méltóságok állva hallgattak. Délben disz-ebéd volt, melyen *Fejérváry* br. felkösztötte a királyt, mire a zenekar a *Gotterhalte* első akkordjait játszotta, majd a Kőlcsey-himnuszt játszotta s ez alatt a tisztikar állva maradt.

Ujabb feljelentés Mangra Vazul ellen.

Budapest, május 8. (Saját tud. táv.) *Vlassics* Gyula közoktatásügyi miniszterhez ujabb feljelentés érkezett *Mangra Vazul* ellen, egy belényesi gimnasiumi tanár fegyelmi ügyében szabálytalan eljárása miatt.

Elmaradt Eötvös-bankett.

Budapest, május 8. (Saj. tud. táv.) Ismeretes az a mozgalom, mely az ifjúság körében *Eötvös Károly* ünneplésére indult. *Eötvös Károly* gyöngékedése miatt most ez üneplést elhalasztották.

Deéssy—Lóránt-féle párbaj.

Budapest, máj. 8. (Saj. tud. táv.) *Deéssy* főispán és *Lóránt* hírlapíró párbaja ma történt meg Szent-Lőrinczen. A főispán kétszer lőtt, de nem talált. *Lóránt* Dezső erre a főispán elé lépett:

— A gyávaság látszatát elkerülve most már bocsánatot kérek.

A főispán kezét nyujtotta s ezzel kibékültek.

Forrongó Balkán.

Bécs, május 8. (Saj. tud. távir.) A porta a Monarchiához intézett jegyzékét visszavonta.

Szaloniki, május 8. (Saj. tud. táv.) Ma kihirdették a statáriumot. A rögtönítélőszék szigoruan vezeti a vizsgálatot a merénylők ellen.

Szociálista izgatás Aradmegyében.

Budapest, máj. 8. (Saját tud. táv.) Az aradmegyei véres bíróválasztás nyomán megindított vizsgálat megyszerte lázadást okozott. Ennek oka nagyrészen a szociálista lázítók munkája. A véres bíróválasztásnak eddig 7 áldozata van.

8177.—1903. szám.

Árverési hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala mint I-ső fokú iparhatóság ezennel közhírré teszi, hogy a Biharmegyei Taka-

rékpenztár *Kossuth Lajos-utcai* zálogkölcsön üzletében a lejárt és meg nem hosszabbított, illetve ki nem váltott zálogtárgyak folyó évi május hó 16-ik napján reggel 1/9 órakor kezdődő nyilvános árverésen el fognak adni.

Ezen árverésről az érdekelt elzálogosítók oly figyelmeztetéssel értesítetnek, hogy az árverés alá kerülő tárgyak tételszámai a rendőrkapitányi hivatal hirdetési tábláján, valamint a zálogüzletben kifüggesztett jegyzékből megtudhatók.

Nagyvárad, 1903. évi május hó 7-én

Gerő,

rendőrfőkapitány

282.

Első nagyváradai zálogház.

NAGYVÁRAD, KOSSUTH-UTCZA 6. szám.

Pénzkölcsön 8°-ra.

Értékpapírokra és sorsjegyekre 8°-ra a legmagasabb előleget ad.

Már zálogban levő sorsjegyeket, vagy értékpapírokat olcsóbb kamatra, magasabb kölcsönt adunk és kívánatra napi árfolyamban azokat meg is vesszük.

Mindennemű ékszerekre, ipari és árucikkekre a legkisebb összegtől a legmagasabbig legszolidabb feltételek mellett nyújt kölcsönt.

Visszafizetéseket a legkisebb részletörlesztések mellett elfogadunk; ugyszintén vidéki megbízásokat is elfogadunk s azokat pontosan elintézzük.

Értékpapírok, sorsjegyek és ékszerek nagy tételeinél a legmesszebb menő kedvezmény biztosittatik.

Mindennemű ékszerek, arany lánczok, arany órák, (különlegességek) gyűrűk s az ékszer szakba vágó mindenféle cikkek **legolcsóbb** bevásárlási forrása.

Diskrét kölcsön ügyletek elintézésére a kapu alatti külön bejáratnál külön terem áll rendelkezésre.

278.

Tisztelettel:

ELSŐ NAGYVÁRADI ZÁLOGHÁZ TULAJDONOSA:

KLEIN M. és FIA,

Nagyvárad, Kossuth-utca 6. szám.

Legolcsóbb zálogház Nagyváradon.

Legolcsóbb zálogház Nagyváradon.

KECSKEMÉTY ISTVÁN teljesen ujonnan átalakított és berendezett — étterme és sörcsarnoka

Nagyváradon, Lukács György-(Kőfaragó)-utca sarkán.

Kerthelyiség megnyitás!

Van szerencsém a n. é. közönség és igen tisztelt vendégeim becses tudomására hozni, hogy a mai kor igényeihez megfelelően berendezett

KERTHELYISÉGEMET

1903. május hó 10-én, d. u. 4 órakor ünnepélyesen megnyitom.

Megköszönve a n. é. közönség irányomban tanusított jóindulatát és azon fogok igyekezni, hogy azt jövőben is kiérdemeljem. — Bátor vagyok megemlíteni jó hírnévnek örvendő **magyaros konyhám, tisztán kezelt boraim** jutányos ár és pontos kiszolgálás mellett.

Egy jól gondozott **TEKE-PÁLYA** a m. t. közönség rendelkezésére áll.

Jö zenéről gondoskodva van.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, vagyok teljes tisztelettel

KECSKEMÉTY ISTVÁN, vendéglős.

Naponta frissen csapolt **MÁRCZIUSI SÖR**, saját termésű, tisztán kezelt

HEGYI BOROK.

A BONNENSEK elfogadtatnak mérsékelt árak mellett.

➡ **Társas-ebédek, vacsorák vagy lakomák** ➡

étlap szerint vagy megállapított árak mellett elfogadtatnak.

Egyben van szerencsém a **vidéki utazó közönség** szives **vendég-szobáimat** ujonnan berendeztem s tisztartására különös gondfigyelmét felhívni, hogy — **dot fordítok**, ugyszintén —

szállóhely

is jutányos ár mellett szives rendelkezésre áll.

Figyelem!

Miután **sajátszüretelésű boraimból** nagy készletem van, nagyobb mennyiségben is eladok. 50 litertől kezdve házhoz szállítok és 6% engedményt nyujtok. Viszont elárusítóknak nagyobb kedvezmény.

KÖZGAZDASÁG.

Határidők.

Budapest, május 8.

Buza októberre	7.36
Buza áprilisra	7.88
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.80
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repce, aug.	11.90

Értéktőzsde.

Budapest, május 8.

Osztrák hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzalog	535.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. május 8-án.

Magyar aranyjárdék 4%	121.25
Magyar koronajárdék	92.50
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/3	—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2 1/2	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	99.50
Italmérési jog megváltási kötvény	—
Horváth szlavonföldtehermentesítési kötvény	99.50
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	203.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	158.—
Osztrák járadék papirban	100.50
Osztrák járadék papirban	100.50
Osztrák járadék aranyban	121.50
Osztrák korona járadék	101.—
Osztrák államsorsjegyek	154.—
Osztrák magyar bank részvény	16.25
Magyar hitelbankrészvény	726.—
Osztrák hitelintézet részvény	684.50
Párisi vista	95.25
29 frankos arany (Napoleon'dor)	19.06
Nemetbirodalmi márka	117.02
Londoni vista	239.80
20 márkás arany	28.42

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Kizárólagos kosárüzlet!

A közelgő tavaszra megérkeztek nagy mennyiségben különböző alaku kerti székek, kerti garnitúrák, utazó kosarak és mindenféle kosáráruk, melyeket eredeti gyári árakban árusítok.

Nagy választék GYERMEKKOCSIKBAN, különböző házi butorokban és alkalmas ajándéktárgyakban. Olcsó, szabott árak!

Szíves pártfogást kér

OPPENHEIM F. VILMOS

KOSÁRÁRU KERESKEDÉSE

NAGYVÁRAD, Fő-utca. (Barts-ház.)

Első és legnagyobb órajavító műhely.

ÓRA-, ÉKSZER- és LÁTSZER-ÜZLET!

Nálam már

nem kell reklám,

hisz minden ember jól tudja, hogy a

színház oldala mellett

Kepes Márton

első és legnagyobb órajavító műhelye a legelőnyösebb.

Nálam nem lesz felszámítva sem 5 kr., sem 6 kr., sem 50, sem 40, sem 60 kr., hanem minden órát kivétel nélkül

szigorú 1 évi jótállás mellett csak 90 krajczárért javítok meg.

A legfinomabb óraüveg 10 kr.

Kérem a helyes címre ügyelni.

Kérem az én műhelyemet nem összehasonlítani más reklám-üzletekkel.

244

Szent László Püspök-fürdő

Nagyvárad mellett.

A fürdő kényelmes vasuti összeköttetésben áll Nagyváradal, ahonnan májustól augusztusig naponként 12, vasárnap és ünnepnapon 16 vonat közlekedik. A távolság a városból vasuton fél óra, fogaton háromnegyedóra.

A Püspökfürdő Európaszerte ismert hőforrását a leghirnevesebb orvosi tekintélyek ajánlják: az ízületek és izmok csuzos bántalmainál, idült s különösen savas ízületi loboknál, csonttörések és ficzamosodások után visszamaradt vastagodásoknál, köszvénynél és annak különböző alakjainál, idegbajoknál, melyek rheumatikus alapon keletkeztek (ischiásnál); különösen bőrbajoknál, végre a női ivarszervek bizonyos bajainál, különösen a méh megettí és közötti izzadmányoknál; belsőleg: heveny és idült gyomorbántalmaknál, májbajok és vesekövek eseteiben.

Ideiglenes fürdőorvos: *dr. Wimmer Julián* irgalmasrendi perjel.

A modern követeléseknek megfelelően berendezett, kies fekvésű fürdő, melyet regényes hegyek öveznek körül, kitűnő étteremmel, gyógyteremmel rendelkezik. Gyönyörű sétányok az erdőben, különféle szórakozások a közönség részére.

Kitűnő zenekar. — Telefon összeköttetés.

FÜLÖP ISTVÁN szállodája

étterme és sörcsarnoka

Nagyváradon, Fő-utca, a vasuti indóház mellett.

Kerthelyiség.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a

Wöber szálloda kerthelyiségét
a mai kor igényei szerint átalakítottam s azt
már megnyitottam.

Megköszönve a n. é. közönség részéről irányomban tanúsított pártfogását és jóindulatát, mit *jó konyhám, tisztánkezelt italaim s előzékeny és pontos kiszolgálás* mellett szerencsém volt kiérdemelni, ígérem, hogy a jövőben is igyekezni fogok t. vendégeim bizalmát minden tekintetben kiérdemelni.

Jó zenéről gondoskodva van.
Kerthelyiségemben egy jól gondozott, fedett *tekepálya* áll a szórakozni vágyó vendégeim rendelkezésére.

Tisztelettel

FÜLÖP ISTVÁN,
vendéglő- és szállodatulajdonos.

Naponta frissen csapolt **SÖR**, saját termésű, tisztán kezelt

HEGYI BOROK.

Társas-ebédek, vacsorák vagy lakomák
étlap szerint vagy megállapított árak mellett elfogadtatnak.

ABONNENSEK elfogadtatnak mérsékelt árak mellett.

Egyben van szerencsém a t. vidéki utazó közönség szíves figyelmét felhívni arra, hogy

vendég-szobáimat

teljesen *ujjonnan berendeztem, tisztántartására különös gondot fordítok és a szoba-árakat mérsékeltlen leszállítottam.*

➡ Nagobb mennyiségű bor megrendelésnél árkedvezményt nyujtok. ➡

Három szobából álló lakás május hó 1-től kiadó.

Távbeszélő: 67. sz.

KRUGSTEIN IZIDOR UTÓDA

Sürgöny cím: Rosenberg Izsó.

Rosenberg Izsó

építkezési anyagok, gazdasági
cikkek és zsiradékok nagy raktára.
Nagyvárad, Kossuth-utca.

I-ső rendű **BEOCSINI** Portland-CEMENT.
I-ső rendű R o m á n-

EGERESI alabastrom és szobrász **GIPSZ.**

MENYEZET NÁDFONAT.

CEMENTLAPOK és **BETONCSÖVEK.**

CARBOLINEUM és **TINCTORAL**

megóvják a fát a korhadástól.

== **K Ö A G Y A G C S Ö V E K.** ==

Valódi **ASZFALT FEDÉLLEMEZEK.**

Aszfalt **ELSZIGETELŐ** lemezek.

== **Köszén-Kátrány.** ==

Gazdasági cikkek:

Kitűnő minőségű gép- és henger-olajok.

I-a **REPCZE-OLAJ** (égető-olaj).

Első rendű

250

TOVOTTE gépszir, kocsikenőcs és petroleum.

CARBOLSAV.

CREOLIN.

H Á A S Z M A N Ó

kézmű és divatáruháza

NAGYVÁRAD, Fő-üzlet: Zöldfa-u. elején. Fiók-üzlet: **AMERIKAI ÁRUHÁZ** Fő-u.

Figyelmeztetni kívánom mindazokat, kiknek a **költözködésnél** bármely cikkben szükségletük volna, hogy nemcsak rőfös árukban, hanem **szőnyeg, madracz, paplan garnitúra, szövet- és csipke-függönyökben** is óriási raktáram van, amit nálam a már ösmert

➡ **olcsó és szolid árban lehet beszerezni.** ➡

Minden 10 frt bevásárlásnál kívánatra egy életnagyságu fénykép lesz nagyitva.

260.